

**WPLYW STYMULATORA MOBILNOŚCI PRZĘDZIORKÓW
STIRRUP M NA EFEKTYWNOŚĆ ICH ZWALCZANIA
W SADACH JABŁONIOWYCH**

The effectiveness of Stirrup M mobility stimulator in controlling spider mites in apple orchards

Alicja Maciesiak, Remigiusz W. Olszak
Instytut Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skierniewicach

ABSTRACT

The effectiveness of Stirrup M mobility stimulator in controlling spider mites in apple orchards was evaluated in 1999-2001. The biochemical Stirrup M was used at a rate of 0.1 l/ha in combination with lowered doses of the following acaricides: Nissorun 050 EC, Omite 30 WP, Magus 200 SC, Ortus 05 SC and Envidor 240 SC. The immediate effectiveness and the length of the after-effect period of the lowered doses of those acaricides used in conjunction with Stirrup M were similar to the effects of those preparations applied at full recommended doses, but without the addition of Stirrup M.

Key words: Stirrup M, lowered doses of acaricides, controlling spider mites

WSTĘP

Przędziorki wciąż są ważnymi szkodnikami roślin sadowniczych. W wielu sadach każdego roku zachodzi konieczność ich zwalczania. Czasami, w sezonie wegetacji trzeba wykonać nawet dwa zabiegi zwalczające. Z tego względu poszukuje się wciąż nowych i coraz skuteczniejszych akarycydów oraz doskonalszych metod zwalczania tych roztoczy. W celu uzyskania lepszych wyników zwalczania często stosuje się mieszaninę dwu akarycydów o zróżnicowanej skuteczności działania na różne stadia rozwojowe przędziorków (Maciesiak, Olszak 1999; Łabanowska 1995a,b). W ostatnich latach dostępne są preparaty wpływające na mobilność roztoczy. Jednym z nich jest Stirrup M zawierający feromon alarmu. Jego dodatek do preparatów Karate 2,5 EC, Talstar 100 EC, Nissorun 050 EC i Ortus 05 SC zastosowanych do zwalczania przędziorka chmielowca i przędziorka sosnowca na roślinach ozdobnych zwiększał ich efektywność (Łabanowski i Soika 2002).

Celem niniejszej pracy była ocena wpływu preparatu Stirrup M zastosowanego z obniżonymi dawkami akarycydów na efektywność zwalczania przędziorków w sadach jabłoniowych.

MATERIAŁ I METODY

Badania prowadzono w latach 1999-2001 w produkcyjnych sadach jabłoniowych w wieku 5-7 lat. W 1999 i 2000 roku badania prowadzono na odmianie 'Idared', natomiast w 2001 roku w sadzie 1. na odmianie 'Gala', a w sadzie 2. na odmianie 'De Costa'. Doświadczenia zakładano metodą bloków zwartych. Poletko doświadczalne obejmowało 10-30 drzew. Opryskiwania wykonywano opryskiwaczem motorowo-plecakowym Sthil, zużywając w przeliczeniu na 1 ha 750 l cieczy roboczej. W każdym doświadczeniu opryskiwano drzewa akarycydem w polecanej dawce oraz akarycydem w zmniejszonej dawce, ale z dodatkiem stymulatora Stirrup M. Liście do oceny liczebności przędziorków pobierano z drzew rosnących w środkowej części poletka. Doświadczenia wykonywano w 4 powtórzeniach. Wielkość populacji przędziorków oceniano na 50 liściach reprezentujących powtórzenie, pobranych losowo w każdym terminie obserwacji, stosując technikę Hendersona i McBurniego (1943).

Wyniki badań opracowano statystycznie przy użyciu analizy wariancji. Do oceny istotności różnic między średnimi użyto testu t-Duncana przyjmując poziom istotności 5%. Dodatkowo dla każdego testu obliczono Kumulatywny Indeks Szkodliwości (KIS) (Wratten i in. 1979). Wartości KIS przedstawiono w procentach w stosunku do nieopryskiwanej kombinacji (KIS w kontroli = 100%). Wykaz badanych środków podano w tabeli 1., a otrzymane wyniki w tabelach 2-4.

T a b e l a 1

Wykaz badanych środków – List of the preparation tested

Preparat, nazwa handlowa Preparation, trade name	Substancja aktywna Active substance	Dawka w l lub kg/ha Dose in l or kg/ha
Envidor 240 SC	spirodiklofen	(0,2); 0,4;
Magus 200 SC	fenzachina	(0,4); 0,7
Nissorun 050 EC	heksytiazoks	(0,5); 0,9
Omite 30 WP	propargit	(1; 1,5); 2,25
Ortus 050 SC	fenpyroksymat	(0,8); 1,5
Stirrup M*	Feromon alarmu	0,1

*Preparat Stirrup M stosowano z niższymi, umieszczonymi w nawiasach dawkami akarycydów – The biochemical Stirrup M was used in combination with the lowered doses of acaricides given in brackets

WYNIKI I DYSKUSJA

We wszystkich przeprowadzonych doświadczeniach preparat Stirrup M zastosowany w dawce 0,1 l/ha wpływał na skuteczne działanie akarycydów zastosowanych w obniżonych dawkach. Na roślinach opryskanych mieszaniną preparatów Stirrup M i Omite 30 WP w dawkach 1 i 1,5 kg/ha liczebność przędziorków w ciągu całego okresu prowadzenia obserwacji była podobna jak przy użyciu preparatu Omite 30 WP w pełnej polecanej dawce 2,25 kg/ha (tab. 2 i 3). Na drzewach opryskiwanych preparatami Stirrup M i Nissorun 050 EC w obniżonej dawce (0,5 l/ha) liczebność przędziorków w ciągu całego okresu wegetacji utrzymywała się na niskim poziomie (tab. 3). Również na poletkach, na których zastosowano stymulator mobilności przędziorków łącznie z obniżonymi dawkami akarycydów: Magus 200 SC (0,4 l/ha), Ortus 05 SC (0,8 l/ha) oraz Envidor 240 SC (0,2 l/ha) uzyskano bardzo dobre wyniki. Obniżenie dawek tych akarycydów nie spowodowało spadku ich skuteczności (tab. 4). Efektywność natychmiastowa zmniejszonych dawek wszystkich wymienionych akarycydów zastosowanych łącznie z preparatem Stirrup M oraz długość działania następczego była podobna jak zastosowanych w pełnych polecanych dawkach bez tego preparatu. Uzyskane wyniki są zbliżone do tych, które otrzymali w swoich badaniach w zwalczaniu przędziorków na roślinach ozdobnych Łabanowski i Soika (2002).

Tabela 2

Efektywność zwalczania przędziorków na jabłoni mieszaniną preparatu Stirrup M z preparatem Omite 30 WP w 1999 roku – Effectiveness of controlling spider mites on apple trees with a mixture of Stirrup M and the insecticide Omite 30 WP in 1999

Sad 1 – Orchard 1

Traktowanie Treatment	Dawka w l lub kg/ha Dose in l or kg/ha	Liczba przędziorków na 1 liść ('Idared') Number of mites per leaf ('Idared')						KIS kont.= 100% CII control = 100%
		1-11 tygodni po opryskiwaniu 1-11 weeks after spraying						
		1	3	5	7	9	11	
Omite 30 WP	2,25	0,0 a*	0,04 a	0,05 a	0,5 a	1,3 a	1,5 a	15,7 a
Omite 30 WP + Stirrup M	1,0+ 0,1	0,03 a	0,02 a	0,04 a	0,3 a	1,1 a	3,1 b	17,7 a
Kontrola Control	-	1,1 b	1,9 b	1,4 b	3,2 b	5,5 b	10,4 c	100,0 b

Opryskiwanie wykonano 24.05.99 – Spraying carried out on 24 May 1999

Sad 2 – Orchard 2

Traktowanie Treatment	Dawka w l lub kg/ha Dose in l or kg/ha	Liczba przędziorków na liść ('Idared') Number of mites per leaf ('Idared')					KIS kont.=100 % CII control = 100%
		liczba tygodni po opryskiwaniu number of weeks after spraying					
		2	4	6	8	10	
Omite 30 WP	2,25	0,01 a*	0,03 ab	0,05 a	0,3 a	0,4 a	7,8 a
Omite 30 WP	1,5	0,3 b	0,01 ab	0,1 ab	0,5 ab	1,0 b	14,7 b
Omite 30 WP + Stirrup M	1,5 + 0,1	0,0 a	0,0 a	0,02 a	0,2 a	0,6 a	6,1 a
Kontrola Control	-	0,2 b	3,8 c	2,0 c	1,3 c	1,6 c	100,0 c

Opryskiwanie wykonano: 30.06.1999 – Spraying carried out on 30 June 1999

KIS = Kumulatywny Indeks Szkodliwości – CII = Cumulative Infestation Index

*Średnie oznaczone tą samą literą nie różnią się istotnie (5%), wielokrotny test t-Duncana.

Ocena istotności różnic odnosi się do średnich w kolumnach – Means followed by the same letter (in columns) do not differ significantly (5%) according to Duncan's multiple range t-test

T a b e l a 3

Efektywność zwalczania przędziorków na jabłoni mieszaniną preparatu Stirrup M z preparatami Nissorun 050 EC i Omite 30 WP w 2000 roku – Effectiveness of controlling spider mites on apple trees with a mixture of Stirrup M and the acaricides Nissorun 050 EC and Omite 30 WP in 2000

Sad 1 – Orchard 1

Traktowanie Treatment	Dawka w l lub kg/ha Dose in l or kg/ha	Liczba przędziorków na 1 liść ('Idared') Number of mites per leaf ('Idared')					KIS kont.= 100% CII control = 100%
		liczba tygodni po opryskiwaniu number of weeks after spraying					
		2	4	6	8	10	
Nissorun 050 EC	0,9	0,4 a*	0,02 a	0,6 a	1,2 a	0,3 a	12,7 a
Nissorun 050 EC + Stirrup M	0,5 + 0,1	0,3 a	0,03 a	1,0 b	2,0 b	1,8 b	23,2 b
Omite 30 WP	2,25	1,6 b	0,2 b	2,2 c	2,3 b	4,2 c	42,4 c
Omite 30 WP + Stirrup M	1,0 + 0,1	0,4 a	0,2 b	1,1 b	2,2 b	6,0 d	39,8 c
Kontrola Control	-	7,1 c	1,9 c	4,8 d	7,6 c	1,2 b	100,0 d

Opryskiwanie wykonano 17.05.2000 – Spraying carried out on 17 May 2000

Sad 2 – Orchard 2

Traktowanie Treatment	Dawka w l lub kg/ha Dose in l or kg/ha	Liczba przędziorków na 1 liść ('Idared') Number of mites per leaf ('Idared')					KIS kont.= 100% CII control = 100%
		liczba tygodni po opryskiwaniu number of weeks after spraying					
		3	5	7	9	11	
Nissorun 050 EC	0,9	0,0 a*	0,1 b	0,0 a	0,04 a	0,01 a	1,7 a
Nissorun 050 EC + Stirrup M	0,5 + 0,1	0,0 a	0,03 a	0,03 b	0,2 ab	0,2 ab	2,6 a
Omite 30 WP	2,25	0,0 a	0,02 a	0,1 bc	0,03 a	0,2 ab	1,8 a
Omite 30 WP + Stirrup M	1,0 + 0,1	0,02 b	0,1 b	0,2 bc	0,7 b	0,4 b	8,6 b
Kontrola Control	-	2,6 c	6,2 c	6,6 d	1,6 c	1,3 c	100,0 c

Opryskiwanie wykonano 20.05.2000 – Spraying carried out on 20 May 2000

*Patrz tabela 2 – See Table 2

Tabela 4

Efektywność zwalczania przędziorków na jabłoni mieszaniną preparatu Stirrup M z preparatami Magus 200 SC, Ortus 05 SC i Envidor 240 SC w 2001 roku – Effectiveness of controlling spider mites on apple trees with a mixture of Stirrup M and the acaricides Magus 200 SC, Ortus 05 SC and Envidor 240 SC in 2001

Sad 1 – Orchard 1

Traktowanie Treatment	Dawka w l lub kg/ha Dose in l or kg/ha	Liczba przędziorków na 1 liść ('Gala') Number of mites per leaf ('Gala')				KIS kont.= 100% CII control = 100%
		liczba tygodni po opryskiwaniu number of weeks after spraying				
		4	6	9	12	
Envidor 240 SC	0,4	0,0 a*	0,0 a	0,0 a	0,1 ab	0,5 a
Envidor 240 SC + Stirrup M	0,2 + 0,1	0,01 ab	0,0 a	0,1 b	0,2 ab	2,4 ab
Magus 200 SC	0,7	0,05 ab	0,02 a	0,01 ab	0,1 ab	1,3 ab
Magus 200 SC + Stirrup M	0,7 + 0,1	0,01 ab	0,02 a	0,0 a	0,01 a	0,8 a
Ortus 05 SC	1,0	0,01 ab	0,05 a	0,02 ab	0,3 ab	3,7 ab
Ortus 05 SC + Stirrup M	1,0 + 0,1	0,1 b	0,0 a	0,0 a	0,2 ab	1,4 ab
Kontrola – Control	-	1,9 c	4,7 b	3,1 c	3,3 c	100,0 c

Opryskiwanie wykonano 17.05.2001 – Spraying carried out on 17 May 2001

Sad 2 – Orchard 2

Traktowanie Treatment	Dawka w l lub kg/ha Dose in l or kg/ha	Liczba przędziorków na 1 liść ('De Costa')				KIS kont.= 100% CII control = 100%
		Number of mites per leaf ('De Costa')				
		liczba tygodni po opryskiwaniu number of weeks after spraying				
		3	5	8	11	
Envidor 240 SC	0,4	0,0 a*	0,0 a	0,0 a	0,1 b	0,6 a
Envidor 240 SC + Stirrup M	0,4 + 0,1	0,0 a	0,0 a	0,0 a	0,1 b	1,1 a
Magus 200 SC	0,7	0,01 ab	0,2 b	0,01 a	0,0 a	4,3 a
Magus 200 SC + Stirrup M	0,7 + 0,1	0,04 ab	0,01ab	0,01 a	0,03 ab	1,8 ab
Ortus 05 SC	1,0	0,2 b	0,04 ab	0,0 a	0,04 ab	2,8 a
Ortus 05 SC + Stirrup M	1,0 + 0,1	0,04 ab	0,0 a	0,0 a	0,1 b	1,5 ab
Kontrola – Control	-	0,4 bc	1,1 c	3,0 b	3,6 c	100,0 b

Opryskiwanie wykonano 21.05.2001 – Spraying carried out on 21 May 2001

*Patrz tabela 2 – See Table 2

WNIOSKI

1. Stabilizator mobilności przędziorków Stirrup M w dawce 0,1 l/ha wpływał na efektywne działanie zmniejszonych dawek następujących akarycydów: Nissorun 050 EC, Omite 30 WP, Magus 200 SC, Ortus 05 SC i Envidor 240 SC.

2. Obniżenie dawek akarycydów może znacznie zmniejszyć ilość substancji aktywnych stosowanych do ochrony roślin sadowniczych, natomiast dodanie preparatu Stirrup M umożliwia zachowanie ich skuteczności oraz długotrwałości działania.

LITERATURA

H e n d e r s o n C.F., M c B u r n i e H.V. 1943. Sampling technique for determining populations of the citrus red mite and its predators. USDA Circ. 671:1-11.

Ł a b a n o w s k a B.H. 1995a. Effectiveness of Apollo 500 SC and a mixture of Mitac 200 EC + Apollo in the control of two-spotted spider mite (*Tetranychus urticae* Koch) on black currant. J. Fruit Orn. Plant Res. 3(3): 115-123.

Ł a b a n o w s k a B.H. 1995b. Przydatność mieszanin amitraz + kłofentezyna oraz propargit + heksytiazoks i innych akarycydów do zwalczania prze-

- dziorka chmielowca – *Tetranychus urticae* Koch na truskawce. Zesz. Nauk Inst. Sadow. Kwiac. 2: 65-75.
- Ł a b a n o w s k i G., S o i k a G. 2002. Acaricides of new generation in protection of ornamental plants. Postępy Polskiej Akarologii. Wyd. SGGW, 238-246.
- M a c i e s i a k A., O l s z a k R.W. 1999. Effectiveness of acaricide mixtures in the control of phytophagous mites on apple trees. J. Fruit Ornament. Plant Res. 7(2): 92-96.
- W r a t t e n S.D., L e e G., S t e v e n s D.J. 1979. Duration of cereal aphid populations and the effects on wheat yield and quality. Proc. British Crop. Protec. Conf. 1: 1-8.